

6. Романів О. Я. Учнівські науково-дослідницькі роботи з географії: методологія та методика// О.Я. Романів, В.О. Мартинюк, А.С. Романів, О.В. Яроменко. – Рівне, 2010. – 250 с.

ПОДБЕРЕЗНЯ І.В.

ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГЕНІЧЕСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНЩИНИ

Рекреація – відновлення чи відтворення фізичних і духовних сил, витрачених людиною в процесі життєдіяльності; рекреація включає різноманітні види діяльності у вільний час, спрямовані на відновлення сил і задоволення широкого кола особистих і соціальних потреб та запитів.

У сучасному світі відпочинок, рекреація, туризм, оздоровлення є найвищою соціальною цінністю. Тому за останні кілька десятиріч років у світі поступово зростає значення туризму і рекреації. Це пов'язано в першу чергу із значним зростанням доходів населення економічно розвинутих країн, зростанням загальноосвітнього рівня людей, розвитком транспортного сполучення.

Володіючи величезним природним потенціалом, Україна усвідомлює необхідність розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури. Відвідавши нашу країну, туристи мають можливість не тільки відпочити і відтворити функціональні можливості свого організму, але й ознайомитись з її історією та культурою.

Туристичний потенціал території – смне, багатоаспектне поняття, що охоплює сукупність природних, етнокультурних та соціально-історичних ресурсів, а також наявної господарської і комунікаційної інфраструктури території, що служать чи можуть служити передумовами розвитку певних видів туризму.

Генічеський район Херсонської області має достатні природно-географічні та суспільно-географічні туристсько-рекреаційні ресурси. Даний район Херсонської області, враховуючи його географічне положення, особливості господарського освоєння, природо-ресурсний потенціал, має наявні туристсько-рекреаційні ресурси. Спостерігається їх значна територіальна диференціація, що зумовлює туристсько-рекреаційну спеціалізацію окремих міст та сіл району.

Клімат Генічеського району помірний, перехідний з морського до континентального. Купальний сезон триває з травня по вересень. Середня температура води +22°C. Сприятливі кліматичні особливості регіону зумовлюють розвиток і формування необхідних туристичних ресурсів. Сприятливий клімат та повітря, насичене сиваськими випаровуваннями, мають значний лікувальний ефект, насамперед, для захворювань дихальної системи.

На Арабатській стрілі відкриті мінеральні води. Ці води мають бальнеологічну цінність по своїй мінералізації, хімічному складу і наявності біологічно активних речовин, таких як йод, бром, кремнієва кислота. Важливим є і той факт, що ці води термальні, і подаються зі свердловини з температурою 55°-65°С. Вони використовуються для лікування захворювань опорно-рухового апарату, периферійної нервової системи і ін.

На відстані 2 км від туристичної бази Генічеськ розміщена бальнеологічна лікарня, де можна прийняти термальні ванни, покращити своє здоров'я.

Окрім цілющих термальних вод, Арабатська стрілка багата невичерпними запасами лікувальних грязей. Величезна кількість їх виявлена в озерах Сальково, Сиваш, Генічеське і в протоці Кручене гирло, розташованій поряд з турбазою «Генічеськ». Цілющі грязі належать до корисних копалин і переважно, складаються з води, органічних та мінеральних речовин, газів, найважливішим з яких є сірководень. До їх складу також входять біологічно активні речовини, вітаміни, ферменти, антибіотики. Наявністю останніх пояснює антимікробні властивості лікувальних грязей щодо стафілококів, стрептококів, кишкової палички й інших мікроорганізмів. Проте механізм дії лікувальних грязей включає не тільки хімічний, а й температурний компонент.

Ще один потужний лікувальний чинник – ропа (сольовий розчин) озер і заток. Перш за все це озеро Сиваш – обширна мілководна затока Азовського моря, найбільші глибини якої не перевищують 3,2 – 5 м. Площа водного дзеркала коливається у межах 2000 – 3000 км. З Азовським морем Сиваш пов'язаний Генічеською протокою у районі Генічеська та протокою Промоїна.

Азово-Сиваський національний природний парк створено з метою збереження генофонду рослинного і тваринного світу, унікальних природних комплексів північного Приазов'я та раціонального використання в наукових, природоохоронних, господарських і рекреаційних цілях. Загальна площа території Азово-Сиваського національного природного парку – 52154 га, з них 8469 га суші і 43685 га акваторії входять до складу природно-заповідного фонду України.

Внутрішні водойми складають шість лиманів, що знаходяться на острові Бірючий та займають загальну площу 523,2 га.

Флора вищих судинних рослин національного парку нараховує 401 вид.

На відстані в кілька кілометрів від Дикого пляжу, практично в центрі містечка, починається міський пляж, або дитячий. Для відпочинку тут є все – атракціони, пісок, навіси, кіоски. Дитячим цей пляж називають тому, що, для того, щоб дорослій людині попірнати і поплавати,

потрібно йти від берега пару сотень метрів, пляж більше призначений для дітей. Але тут цілком зручно відпочивати і дорослим.

Арабат – єдина татаро-турецька фортеця на Азовському узбережжі Криму. Вона була побудована на косі Арабатська стрілка у двох кілометрах на північний захід від с. Каменське Ленінського району. Вважається, що фортеця Арабат була зведена на місці більш древньої Боспорської фортеці V – IV століття до н.е. Стратегічно вигідне положення Арабатської фортеці було обумовлено тим, що у місці її будівлі Арабатська стрілка являла собою вузьку смужку між Сивашем та Азовським морем. Зараз фортеця Арабат сильно зруйнована.

Генічеський краєзнавчий музей було відкрито в 1959 р. як відділ Херсонського краєзнавчого музею. З 2000 року він – самостійна установа Міністерства культури України. Генічеський музей єдиний краєзнавчий центр в південно-східному регіоні Херсонської області.

На теперішньому етапі розвитку рекреаційної галузі у Генічеському районі, процеси підтримки і постійного відтворення його ресурсного потенціалу та інфраструктури є недостатніми і недосконалими. За рахунок районного бюджету, суб'єктів господарювання, що сплачують податки за місцем розташування закладу, неможливо вирішити весь комплекс проблем, забезпечити екологічний баланс територій, комплексно оновити інфраструктуру, економічно відтворити виробничий потенціал курортно-рекреаційного комплексу.

Проаналізувавши туристично-рекреаційні ресурси Генічеського району Херсонської області, можна зрозуміти, що район має усі перспективи для розвитку туристичної галузі. Це перш за все найтепліше море, сприятливі кліматичні умови (понад 200 днів), красиві пляжі, Арабатська стрілка – піщана коса, яка за розмірами не має собі рівних у світі.

На території Генічеська та Арабатської стрілки є велика кількість культурно-історичних ресурсів, які сприяють залученню туристів та відвідувачів у місто.

Найбільшою популярністю у Генічеському районі користуються культурно-пізнавальні тури, де туристичними об'єктами виступають як природні так і історико-культурні пам'ятки.

Література:

1. Атлас для 8 класів. Фізична географія України. Укргеодезкартографія. – К.: ТОВ "Новий друк", 2006. – 32 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: методологія та методи аналізу, термінологія, районування / О. О. Бейдик. — К.: ВПЦ "Київський університет", 2001. – 395 с.
3. Географія Херсонщини: навчально-методичний посібник / Пилипенко І. О., Мальчикова Д. С., Єрмакова С. Л. та ін. – Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2007. – 221 с.

4. Любицева О. О., Панкова Є. В. Туристичні ресурси України: навчальний посібник / О. О. Любицева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К.: Альтерпрес, 2007. – 396 с.
5. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / В. І. Мацола. – Львів: Видавництво при Львівському університеті, 2000. – 295 с.
6. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України: підручник у 3-х частинах / В. П. Руденко. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 552 с.

ПУЛЯЄВА О. В.

ТУРИСТСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ЯК ПЕРЕДУМОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСТРІВНИХ ДЕРЖАВ ТРОПІЧНИХ ШИРОТ

Туристична індустрія впродовж останніх десятиліть динамічно розвивається і стає однією з пріоритетних сфер економіки, яка забезпечує вагомий дохід в бюджет країн світу. Розвинена туристична інфраструктура та вигідне місце розташування сприяють туристичній привабливості. Туристська діяльність займає важливе місце в економіці більшості країн. На її частку припадає до 10% світового валового національного продукту і близько 11% світових споживчих витрат. При цьому туристичний бізнес вважається одним з найприбутковіших у світі.

Острівні держави, розкидані в світовому океані, дуже вразливі, як в економічному, так і в соціальному планах. Географічна ізоляваність і обмеженість природних ресурсів, змушує їх вести політику, орієнтовану на пошук нових джерел підтримки життєвого рівня населення та умов для сталого розвитку економіки в цих державах. Острівним державам дуже важливо постійно підвищувати соціально-економічний рівень і бути у зв'язку із зовнішнім світом. Тому, можна стверджувати, що тема «Туристичний потенціал як передумова соціально-економічного розвитку острівних держав тропічних широт» на сьогоднішній день актуальна.

В українській літературі з економіки і в суспільній практиці довгий час спостерігалася недооцінка туристичного бізнесу як однієї з найбільш важливих сфер соціально-економічної діяльності. Кількість теоретичних і практичних розробок у даній області, у порівнянні з іншими галузями економічних знань, незначна. Але слід виділити цілий ряд вітчизняних авторів, що вивчають цю проблему: Ващенко Н.П., Кулешова Г.О., Мельниченко С.В., Смалъ І.В., Самойленко А.А., Поколодна М.М. та ін.

Детального вивчення заслуговують роботи російських вчених: Александрова А.Ю., Бовсуновська А.Я., Мироненко Н.С., Святохо Н.В., та ін.